

Crna Gora

Ministarstvo rada i socijalnog staranja

IZVJEŠTAJ

O SPROVOĐENJU AKCIONOG PLANA ZA REALIZACIJU STRATEGIJE RAZVOJA SISTEMA SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE U CRNOJ GORI 2013- 2017.GODINE, ZA 2016. GODINU

Podgorica, mart 2017.godine

U V O D

Vlada Crne Gore usvojila je u junu 2013. godine Strategiju razvoja sistema socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori 2013-2017. godine, koja je donijeta u cilju preduzimanja neophodnih aktivnosti na poboljšanju socio-ekonomskog položaja građana, posebno lica koja imaju potrebu za uslugama i podrškom u oblasti socijalne i dječje zaštite.

Akcionim planom za realizaciju Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori za period 2015-2016. godine, su predviđene mjere i aktivnosti, koje treba preduzeti u navedenom periodu, u cilju unapređenja zaštite građana kojima je potreban odgovarajući oblik socijalne i dječje zaštite, identifikovanja potreba korisnika i strateško, međusistemski usklađenog planiranja usluga na različitim nivoima, razvoju usluga koje podržavaju život u zajednici, kao i uvođenju sistema kvaliteta u socijalnu i dječju zaštitu.

Izveštaj o primjeni Akcionog plana za realizaciju Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za 2016. godinu, izradila je međuresorna radna grupa, u čijem sastavu su predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja, Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu i nevladinog sektora, koji se bave pitanjima iz oblasti socijalne i dječje zaštite. Ovim je ispoštovana potreba za ravnopravno učešće državnog i nevladinog sektora.

Izveštaj sadrži pregled mjera i aktivnosti predviđenih Akcionim planom za 2016. godinu, na osnovu kojih će Vlada Crne Gore i šira javnost imati uvid u napredak postignut u navedenim oblastima.

UNAPRJEĐENJE ZAŠTITE GRAĐANA KOJIMA JE POTREBAN ODGOVARAJUĆI OBLIK SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE

Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti („Službeni list CG”, br. 27/13, 1/15, 42/15, 47/15, 56/16, 66/16 i 1/17) propisana su prava iz socijalne i dječje zaštite koja imaju za cilj unapređenje kvaliteta života i osnaživanje za samostalan i produktivan život pojedinca i porodice. Prava iz socijalne i dječje zaštite su osnovna materijalna davanja i usluge socijalne i dječje zaštite.

Navedenim zakonom utvrđene su visine materijalnih davanja iz oblasti socijalne i dječje zaštite, kao i usklađivanje visine naknada polugodišnje (01. januara i 01. jula tekuće godine) sa kretanjem troškova života i prosječne zarade zaposlenih na teritoriji Crne Gore na osnovu statističkih podataka za predhodno polugodište u procentu koji predstavlja zbir polovine procenta rasta, odnosno pada troškova života i polovine procenta rasta, odnosno pada zarada. Zakonom je propisano da ukoliko dođe do negativnog usklađivanja, visina osnova za ostvarivanje materijalnog obezbjeđenja i visina materijalnih davanja ne usklađuju.

U skladu sa Odlukom o usklađivanju visine osnova za ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje i visine materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite („Službeni list CG”, broj 50/16) koja se primjenjivala od 01. jula 2016.godine do 31.decembra 2016.godine, visina materijalnih davanja iznosila je: za materijalno obezbjeđenje za pojedinca, odnosno porodicu koji nemaju prihoda 64,98 eura za pojedinca do 123,53 eura za porodicu sa pet i više članova; za

lice koje je bilo dijete bez roditeljskog staranja 123,53 eura; korisnika lične invalidnine 111,34 eura; korisnika dodatka za njegu i pomoć 64,48 eura; troškove sahrane 322,47 eura, korisnika naknade za novorođeno dijete 107,62 eura; dodatka za djecu za dijete korisnika materijalnog obezbjeđenja 19,48 eura, dodatka za djecu za korisnika njege i pomoći 26,21 eura, dodatka za djecu za korisnika lične invalidnine 32,54 eura, dijete bez roditeljskog staranja 32,54 eura, dijete čiji je roditelj, usvojilac, staralac, hranitelj, odnosno lice kome je dijete povjereno na njegu, vaspitanje i obrazovanje kao korisnik materijalnog obezbjeđenja zasnovao radni odnos na osnovu sporazuma o aktivnom prevazilaženju nepovoljne socijalne situacije 19,48 eura; po osnovu rođenja djeteta za lice koje je na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i redovnog studenta 64,98 eura.

U decembru 2016.godine pravo na materijalno obezbjeđenje koristilo je 8.026 porodica sa 24.213 članova, ličnu invalidninu 2.279 lica, dodatak za njegu i pomoć 15.183 lica, zdravstvenu zaštitu 7 210 lica, troškove sahrane 532 lica, pravo na naknadu za novorođeno dijete 506 lica, dodatak za djecu 6 179 porodica sa 11 640 djece, naknadu po osnovu rođenja troje ili više djece 21 742 žena, naknadu roditelju ili staratelju – njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine 1 792 lica, troškove ishrane u predškolskim ustanovama 838 lica, refundaciju naknade zarade i naknadu zarade za porodijsko, odnosno roditeljsko odsustvo, naknadu po osnovu rođenja djeteta, refundaciju naknade zarade i naknadu zarade za rad sa polovinom punog radnog vremena 5 493 lica.

Normativne aktivnosti

U 2016. godini, donijet je Zakon o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list CG", br 66/16), na predlog grupe poslanika Skupštine Crne Gore. Navedenim zakonom propisano je da pravo na dodatak za djecu može ostvariti dijete koje pohađa osnovnu ili srednju školu, pod uslovom da mu roditelji ne primaju socijalna i materijalna davanja po bilo kom osnovu a nalaze se na evidenciji Zavoda za zapošljavanje kao nezaposlena lica (član 42 stav 1 tačka 6 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti). Propisan je početak primjene navedenog prava od 01.01.2017.godine.

Takođe, donijet je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list CG", broj 1/17). Zakonom je propisano da se naknada po osnovu rođenja troje ili više djece, za ženu koja rodi troje djece i ostvari najmanje 25 godina radnog staža, odnosno žena koja rodi četvoro ili više djece i ostvari najmanje 15 godina radnog staža utvrđuje u visini 264 eura mjesečno, odnosno za ženu koja rodi troje ili više djece, a koja se nalazi na evidenciji Zavoda za zapošljavanje najmanje 15 godina u visini 144 eura mjesečno. Takođe, propisano je da se visina naknade po osnovu rođenja troje ili više djece iz čl. 54a i 54 b usklađuje polugodišnje (01. januara i 01. jula tekuće godine) sa kretanjem troškova života i prosječne zarade zaposlenih na teritoriji Crne Gore na osnovu statističkih podataka za predhodno polugodište u procentu koji predstavlja zbir polovine procenta rasta, odnosno pada troškova života i polovine procenta rasta, odnosno pada zarada. Navedenim zakonom propisano je da se odredba člana 42 stav 1 tačka 6 i člana 44 stav 1 tačka 6 primjenjuje od 1.jula 2017.godine i da lica koja su ostvarila pravo iz čl. 54a i 54b ovog zakona, do dana stupanja na snagu ovog zakona, nastavljaju sa korišćenjem tog prava, odnosno naknade u iznosu utvrđenim ovim zakonom.

Rješenja o naknadama donijeta na osnovu čl. 54a i 54b ovog zakona, centri za socijalni rad uskladiće sa ovim zakonom u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

U skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti u donijeti su:

- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o organizaciji, normativima, standardima i načinu rada centra za socijalni rad ("Službeni list CG", br. 58/13, 30/15 i 17/16);
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje usluga, normativima i minimalnim standardima usluga za smještaj djece i mladih u ustanovu i malu grupnu zajednicu ("Službeni list CG", br. 43/14 i 21/16);
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje usluga porodičnog smještaja-hraniteljstva i porodičnog smještaja ("Službeni list CG", br. 19/14 i 15/16);
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja odraslih i starih lica ("Službeni list CG", br. 21/16 i 58/16);
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o bližim uslovima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite ("Službeni list CG", br. 40/13, 20/16 i 68/15);
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o sadržaju baze podataka i sadržaju i načinu vođenja evidencija u socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list CG", br. 58/13 i 7/16);
- Odluka o izmjenama i dopuni Odluke o organizovanju javnih ustanova centara za socijalni rad ("Službeni list CG", broj 27/16);
- Odluka o usklađivanju visine osnova za ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje i visine materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite ("Službeni list CG", broj 9/16);
- Odluka o usklađivanju visine osnova za ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje i visine materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite ("Službeni list CG", broj 50/16).

Na osnovu Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i Odluke o organizovanju javnih ustanova centara za socijalni rad donijeti su statuti na koje je Vlada Crne Gore dala saglasnost i to:

- Statut JU Centra za socijalni rad za opštinu Bijelo Polje;
- Statut JU Centra za socijalni rad za opštinu Danilovgrad;
- Statut JU Centra za socijalni rad za opštine Mojkovac i Kolašin;
- Statut JU Centra za socijalni rad za Glavni grad Podgorica i opštine u okviru Glavnog grada Golubovci i Tuzi.

Subvencije za račune za električnu energiju

Program subvencioniranja potrošača električne energije nastavljen je i u 2016. godini. Korisnici su imali popust od 40% i to za iznos računa od 60 eura, a ukoliko je račun bio veći, tada se isti umanjivao za iznos od 24 eura. Ovaj program koristili su: korisnici materijalnog obezbjeđenja; korisnici dodatka za njegu i pomoć; korisnici prava na ličnu invalidninu; smještaja na porodični smještaj-hraniteljstvo i porodični smještaj; korisnici prava na materijalno obezbjeđenje boraca; nezaposleno lice kojem je utvrđen status invalida rada II i III kategorije u smislu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju ukoliko prihod njegovog domaćinstva ne prelazi 158.70 eura; nezaposleno lice ometeno u razvoju koje je razvrstano u određenu kategoriju i stepen ometenosti u skladu sa posebnim zakonom, a završilo je obrazovanje u specijalnoj školi; nezaposleno lice ometeno u razvoju koje je razvrstano u određenu kategoriju i stepen ometenosti

u skladu sa posebnim zakonom, a završilo je redovno obrazovanje i nezaposleno lice koje je završilo obrazovanje uz prilagođeno izvođenje obrazovnog programa i pružanje dodatne stručne pomoći ili posebnom obrazovnom odnosno vaspitnom programu u skladu sa posebnim zakonom.

Rezultati primjene Programa subvencioniranja za korisnike socijalno zaštitnih prava za period januar - decembar 2016. godine, dati su u narednoj tabeli:

Mjesec	Broj korisnika	Iznos subvencije
Januar	18.782	279.876,56
Februar	18.955	264.809,75
Mart	19.218	273.783,70
April	19.982	257.291,74
Maj	19.556	264.382,95
Jun	19.623	260.684,27
Jul	19.862	273.134,94
Avgust	19.982	275.125,82
Septembar	20.177	269.428,84
Oktobar	20.121	284.154,23
Novembar	20.174	293.446,69
Decembar	20.318	316.413,55
UKUPNO:		3.312.533,04

Informisanje javnosti o sistemu socijalne i dječje zaštite

U cilju informisanja javnosti o sistemu socijalne i dječje zaštite na portal Ministarstva rada i socijalnog staranja (www.mrs.gov.me) redovno se ažuriraju podaci koji se odnose na aktivnosti Ministarstva, kao i propisi i dokumenti iz oblasti socijalne i dječje zaštite (zakon, podzakonski akti, strateški dokumenti, odluke, izvještaji i dr.).

Aktivnosti na zapošljavanju i socijalnom uključivanju radno sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja

U cilju sprovođenju mjera socijalne uključenosti radno sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja pripremljen je je Sporazum o saradnji Zavoda za zapošljavanje i Centara za socijalni rad, čije potpisivanje je plnirano za maj 2017. godine. Sporazum sadrži zajedničke ciljeve koji se odnose na uspostavljanje ujednačenog pristupa u odnosu na zajedničke korisnike, osiguranje pružanja kvalitetnih i efikasnih usluga na temelju individualnih potreba korisnika u svrhu njihovog zapošljavanja i socijalnog uključivanja i kvalitetniji protok informacija i znanja.

Aktivnosti na projektu “Socijalni karton – Informacioni sistem socijalnog staranja”

Nakon uspješno sprovedene implementaciji Faze I: Socijalni karton – Informacioni sistem socijalnog staranja, počela je realizacija Faze II: Integrisani informacioni sistema socijalnog staranja (2015-2017. godine). U okviru ove faze, Vlada Crne Gore je razmotrila i usvojila Projektni dokument: Integrisani informacioni sistem socijalnog staranja (IISSS) – Faza II, koji predviđa dalju nadogradnju informacionog sistema. U okviru Faze II će se realizovati razvoj informacionih sistema ustanova socijalne i dječje zaštite koji će biti povezani sa informacionim sistemom centara za socijalni rad. Rok za realizaciju Faze II je septembar 2017. godine, a ukupna vrijednost Projekta je 1.2 miliona eura. Projekat finansiraju Vlada Crne Gore (90%) i UNDP (10%).

Realizacija Projekta odvija se planiranom dinamikom. U svim ustanovama urađene su instalacije računarske mreže, i izvršeno povezivanje ustanova sa centralnom lokacijom, tj. serverima koji su smješteni u data centru Ministarstva za javnu upravu. Ustanove su opremljene računarima, a za zaposlene su organizovane obuke za osnovnu računarsku pismenost, koje su oni uspješno završili. Razvoj informatičke infrastrukture i obuka kadrova su bili preduslovi za implementaciju informacionog sistema u ustanovama.

Uvođenje aplikativnog softvera u ustanovama, unos podataka o korisnicima ustanova i obuka zaposlenih za korišćenje aplikacije rađeni su fazno, najprije u JU Dom starih “Grabovac” u Risnu koji je poslužio kao pilot ustanova, kako bi se uradile određene ispravke, dorade i optimizacije. Paralelno se radilo na povezivanju centara za socijalni rad sa ustanovama, jer je većina korisnika usluge smještaja koristi ovu uslugu na osnovu rješenja koja donose centri za socijalni rad. U JU Dom starih “Grabovac” u Risnu od 30. maja 2016. godine, smještaj korisnika i svi poslovni procesi u ustanovi obavljaju se preko informacionog sistema. Sredinom juna informacioni sistem je implementiran u JU Dom starih “Bijelo Polje”, a tokom septembra i oktobra 2016. godine u JU Dječji dom „Mladost“- Bijela, JU „Komanski most“ i JU Centar „Ljubović“.

IDENTIFIKOVANJE POTREBA KORISNIKA I STRATEŠKO, MEĐUSISTEMSKI USKLAĐENO, PLANIRANJE USLUGA NA RAZLIČITIM NIVOIMA

Lokalni planovi za unaprjeđenje socijalne inkluzije – razvoj usluga socijalne zaštite

U saradnji sa Zajednicom opština Crne Gore izrađeno je Uputstvo o jedinstvenom postupanju u procesu izrade, usvajanja i implementacije lokalnih planova usluga i dostavljeno svim opštinama u Crnoj Gori. Lokalni plan za razvoj usluga sadrži: detaljnu analizu situacije u lokalnoj zajednici, pregled relevantnih strateških dokumenata, pregled ključnih institucija i organizacija koje se bave socijalnom zaštitom, identifikovane ključne probleme na polju socijalne inkluzije uključujući barijere sa kojima se susrijeću različite ugrožene kategorije i akcioni plan sa definisanim rezultatima, vremenskim okvirom, indikatorima uspjehnosti i izvorima sredstava, kao i plan komunikacije.

Proces izrade Lokalnih planova za unaprjeđenje socijalne inkluzije – razvoj usluga socijalne zaštite je participativan proces uz direktno učešće predstavnika javnih ustanova, organizacija civilnog društva, opštinskih organizacija Crvenog krsta, Zavoda za zapošljavanje, domova zdravlja, vjerskih organizacija i lokalne samouprave. Lokalni plan, između ostalog, daje detaljnu analizu stanja i potreba zajednice za uslugama socijalne i dječje zaštite, opis institucija koje pružaju usluge socijalne zaštite na lokalnom nivou za zadovoljavanje potreba ranjivih grupa.

Lokalni planovi za unaprjeđenje socijalne inkluzije – razvoj usluga socijalne zaštite služe lokalnim akterima da na pravi način planiraju razvoj i finansiranje lokalnih usluga socijalne zaštite za sve identifikovane ranjive grupe (stara lica, lica sa invaliditetom, žrtve zlostavljanja, zanemarivanja i nasilja u porodici, djeca bez roditeljskog staranja, djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju itd.).

Proces izrade Lokalnih planova za razvoj usluga socijalne i dječje zaštite završen je u 15 opština, od čega su u 14 opština usvojeni, a u završnoj fazi su 6 opština, i to: Danilovgrad, Kotor, Rožaje, Žabljak, Herceg Novi i Andrijevica. U narednom periodu planirana je izrada i usvajanje Lokalnih planova u novim opštinama Petnjica i Gusinje.

Svojom aktivnom ulogom lokalne samouprave postaju sve značajniji činilac razvoja sistema socijalne i dječje zaštite. Njihova uloga je naročito značajna u dijelu razvoja novih usluga. Naime, Zakonom o lokalnoj samoupravi je propisano da opštine, u skladu sa mogućnostima, učestvuju u obezbjeđivanju uslova i unaprjeđenju djelatnosti: zdravstvene zaštite, obrazovanja, socijalno i dječje zaštite, zapošljavanja i drugih oblasti od interesa za lokalno stanovništvo i vrše prava i dužnosti osnivača ustanova koje osnivaju u ovim djelatnostima, u skladu sa zakonom. Lokalne samouprave su osnivači javnih ustanova u socijalnoj i dječjoj zaštiti kao što su:

- dnevni centri za djecu sa smetnjama u razvoju,
- ustanove za odmor i rekreaciju djece,
- ustanove za resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci.

Lokane samouprave, u skladu sa mogućnostima, izdvajaju značajna sredstva za finansiranje različitih oblika socijalno i dječje zaštite kao što su: jednokratna novčana pomoć, pomoć u kuću

starim licima, besplatni dnevni obrok, poklon paketi za novorođenčad, odmor i rekreacija djece, pomoć za nabavku školskog pribora i nataj način direktno doprinose smanjenju siromaštva na svojim teritorijama.

Takođe, imaju značajnu ulogu u programa koje realizuju nevladine organizacije na način što obezbjeđuju finasijska sredstva za programe NVO ili obezbjeđuju prostor u kojem se odvijaju različite aktivnosti, kao i finasijska sredstva za rad Opštinskih organizacija Crvenog krsta. Za razvoj novih usluga na lokalnom nivou potrebno je obezbijediti dodatne izvore finansiranja.

Jedna od značajnih nadležnosti lokalne samouprave, a koja je u direktnoj vezi sa smanjenjem siromaštva je i nadležnost rješavanja stambene problematike u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o socijalnom stanovanju.

Javna ustanova za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci čiji je osnivač Glavni grad Podgorica obavlja poslove tercijarne zaštite, tretmana, rehabilitacije i resocijalizacije korisnika psihoaktivnih supstanci. Ustanova obezbjeđuje socijalnu zaštitu korisnika u cilju smanjenja psihofizičkih posljedica usljed dugotrajne upotrebe psihoaktivnih supstanci kroz psihosocijalnu rehabilitaciju, socijalnu reintegraciju u zajednici na ovaj način rehabilitovanih korisnika psihoaktivnih supstanci, okupacioni tretman (radna terapija) i druge mjere iz domena tercijarne zaštite korisnika psihoaktivnih supstanci u cilju unapređenja mentalnog zdravlja. Smještajni kapacitet ustanove je oko 60 korisnika. Rad ustanove se finasira sredstvima obezbijeđenim u budžetu Glavnog grada. Boravak korisnika se finasira na način da Glavni grad obezbjeđuje dvije trećine cijene smještaja, a korisnici participiraju sa jednom trećinom cijene koštanja.

Strategija zaštite od nasilja u porodici 2016-2020. godine

Vlada Crne Gore je usvojila Strategiju zaštite od nasilja u porodici 2016-2020. godine. Ovim dokumentom se definiše opšta politika zemlje u odnosu na zaštitu od nasilja u porodici I predstavlja nastavak strateškog pristupa pitanjima od značaja za zaštitu od nasilja u porodici, koji je otpočeo izradom i primjenom Strategije zaštite od nasilja u porodici 2011-2015.

U 2016. godini u centrima za socijalni rad evidentirane su 586 žrtave nasilja. Od toga je 453 žena, 133 muškaraca. Centri za socijalni rad su žrtvama pružili savjetodavno-terapijske usluge, psihološku podršku, urađena je procjena rizika, izrađeni su individualni planovi za žrtvu, pružena je pravna pomoć žrtvama, kao i određivanje povjerljivog lica iz centra za socijalni rad.

Projekat "Reforma sistema socijalne i dječje zaštite: Unapređenje socijalne inkluzije"

Ministarstvo rada i socijalnog staranja nastavilo je sa realizacijom projekta "Reforma sistema socijalne i dječje zaštite: Unapređenje socijalne inkluzije", koji se realizuje iz sredstava Evropske unije (kroz fond IPA 2010). Cilj ovog projekta je da se olakša pristup ranjivih, socijalno isključenih grupa stanovništva sveobuhvatnim, inkluzivnim i održivim uslugama koje se pružaju u porodici i zajednici.

Treći sastanak Upravnog odbora projekta "Nastavak reforme sistema socijalne i dječje zaštite" održan je 29. marta 2016. godine. Sastanku su prisustvovali predstavnici Delegacije EU, UNDP-a, UNICEF-a, nadležnih ministarstava i Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu. Na sastanku su istaknute aktivnosti koje se odvijaju kroz projekat "Razvoj kapaciteta za pružanje usluga

socijalne i dječje zaštite” i podržan produžetak ugovora između Ministarstva rada i socijalnog staranja i UNDP-a do 31. decembra 2016. godine. Takođe, Upravni odbor je podržao nastavak komponente projekta „Nastavak reforme sistema socijalne i dječje zaštite“ koju sprovodi UNDP i produžetak ugovora između Ministarstva rada i socijalnog staranja i UNDP-a do 31. decembra 2016. godine.

RAZVOJ USLUGA KOJE PODRŽAVAJU ŽIVOT U ZAJEDNICI

Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva rada i socijalnog staranja organizovana je Direkcija koja se bavi razvojem usluga socijalne i dječje zaštite. U Direkciji za razvoj usluga vrše se poslovi koji se odnose na: praćenje i proučavanje stanja u oblasti usluga i predlaganje mjera za unaprjeđenje ove oblasti; pripremanje analiza, informacija, izvještaja i stručnih mišljenja u vezi stanja i primjene propisa u oblasti usluga; pripremu propisa i drugih akata u ovoj oblasti; pripremu konkursa za razvoj usluga; monitoring usluga; sprovođenje finansijske analize i izradu finansijskog predloga investiranja u ovoj oblasti; učestvovanje u informisanju pružaoca usluga i lokalnih samouprava; analizu godišnjih potreba lokalnih zajednica; obezbjeđenje izvještaja o radu, izvještaja o finansijskom poslovanju za prethodnu godinu i programa rada za tekuću godinu ustanova socijalne i dječje zaštite; analizu postojećih kapaciteta i potreba za uvođenjem novih usluga.

Usluga dnevni boravak

U 2016. godini nastavilo se sa širenjem mreže dnevnih centara u Crnoj Gori. Do sada je osnovano devet dnevnih centara i to u Bijelom Polju, Nikšiću, Pljevljima, Herceg Novom, Plavu, Ulcinju, Cetinju, Beranama, Mojkovcu, Rožajama i Podgorici. U 2016. godini sprovedene su aktivnosti na otvaranju dnevnih centara u Danilovgradu i Kotoru. U 11 dnevnih centara broj korisnika usluge dnevnog boravka (djece i mladih sa smetnjama i teškoćama) je 155.

Usluga mala gupna zajednica

U cilju adekvatnije zaštite djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju koja su bez roditeljskog staranja, njihove socijalizacije i integracije u zajednicu na principima jednakih mogućnosti, a u skladu sa njihovim sposobnostima, uspostavljena je usluga smještaja u malu grupnu zajednicu u Bijelom Polju. Svrha uspostavljanja male grupne zajednice je da se djeci posveti veći stepen brige i pažnje dok se ne stvore uslovi da se djeca vrate biološkim roditeljima, usvoje ili smjeste u hraniteljsku porodicu i osposobe za samostalan život. Trenutno je u maloj gupnoj zajednici u Bijelom Polju smješteno troje djece sa smetnjama u razvoju.

Usluga porodični smještaj-hraniteljstvo i porodični smještaj

Usluga porodičnog smještaja-hraniteljstva i porodičnog smještaja obezbjeđuje se: djeci i mladima, trudnici, samohranom roditelju sa djetetom do navršene treće godine života, odraslom i starom licu. Uslugu porodični smještaj-hraniteljstvo i porodični smještaj koristilo je 415 korisnika.

Usluga smještaja

Usluga smještaja pruža se u javnim ustanovama socijalne i dječje zaštite. Usluga smještaja djece bez roditeljskog staranja i djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama pruža se u JU Dječji dom »Mladost« u Bijeloj, gdje je boravilo 91 dijete. Usluga smještaja djece i mladih sa poremećajem u ponašanju pruža se u JU Centar »Ljubović« u Podgorici, gdje je boravilo 16 djece. Usluga smještaja lica sa intelektualnim smetnjama i smetnjama autističnog spektra pruža se u JU Zavod »Komanski most« u Podgorici, gdje je boravilo 112 lica. Usluga smještaja odraslih lica sa invaliditetom i starih lica pruža se u JU Domu starih »Grabovac« u Risnu, gdje je boravilo 235 lica i JU Domu starih »Bijelo Polje« u Bijelom Polju, gdje je boravilo 147 lica. Usluga odmor i rekreacija djece korisnika materijalnog obezbjeđenja i djece bez roditeljskog staranja pruža se u JU »Lovćen« – Bečići, gdje je u ljetnjoj sezoni koristilo 3100 djece, a u zimskoj sezoni 600 djece. Za korisnike za koje se usluga smještaja ne može obezbijediti u Crnoj Gori, obezbjeđuje se u ustanovama van Crne Gore. U ustanovama van Crne Gore uslugu smještaja je koristilo 68 lica.

Usluga pomoć u kući

U skladu sa opštim ciljem nastavka reforme sistema socijalne zaštite u cilju procesu poboljšana socijalne inkluzije ranjivih grupa u skladu sa njihovim potrebama i međunarodnim i EU standardima Ministarstvo rada i socijalnog staranja u saradnji sa kancelarijom UNDP u Crnoj Gori je realizovalo projekat "Pružanje usluge pomoć u kući za stara lica". Prva faza ovog projekta je realizovana u period od 9 mjeseci (jul 2015 – mart 2016) za 236 korisnika u 6 opština. Nastavak projekta realizovan je od aprila do decembra 2016. godine. U 2016. godini ovim projektom je obuhvaćeno 1100 korisnika i 109 gerontodomaćica u sljedećim opštinama: Bijelo Polje, Danilovgrad, Nikšić, Šavnik, Plužine, Pljevlja, Žabljak, Kolašin, Mojkovac, Berane, Andrijevica, Petnjica, Plav, Gusinje, Rožaje i Cetinje. Vrijednost projekta je 315,900 eura. Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je sproveo sveukupnu analizu realizacije zadovoljstva korisnika i geronto domaćica u projekatu "Pružanje usluge pomoć u kući za stara lica". Istraživanje o zadovoljstva korisnika i geronto domaćica uključenih u ovaj projekat realizovalo se u Danilovgradu, Nikšiću, Beranama, Pljevljima i Bijelom Polju na uzorku od 236 korisnika i 34 gerontodomaćica. Rezultati istraživanja su pokazali da su svi korisnici saglasni da usluga pomoć u kući treba da postane uobičajena/stalna jer u slučaju prestanka njenog pružanja korisnici ne bi bili u stanju da funkcionišu odnosno obavljaju svakodnevne aktivnosti, osjećali bi se bespomoćno i izolovano.

Usluga SOS telefon

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je shodno preuzetim obavezama iz Akcionog plana za pregovaračkog poglavlja 23 sproveo aktivnosti na uspostavljanju jedinstvene i besplatne SOS linije za žrtve nasilja u porodici. Pružalac usluge je NVO „SOS linija za žene i djecu žrtve nasilja“ Nikšić.

Usluga porodični saradnik

U saradnji sa NVO “Porodični centar” realizovana je usluga “Porodični saradnik” u periodu od 01. januara - 30. juna 2016. godine. Ova usluga pilotirana je u 5 opština, sa 40 porodica u cilju promovisanja usluge, usavršavanja metodologija rada, edukovanja kadra za rad i integrisanja usluge u sistem socijalne i dječje zaštite.

UVODENJE SISTEMA KVALITETA U SOCIJALNU I DJEČJU ZAŠTITU

U skladu sa Pravilnikom o organizaciji, normativima, standardima i načinu rada centra za socijalni rad, donijete su izmjene i dopune Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta JU Centar za socijalni rad za opštinu Herceg Novi, JU Centar za socijalni rda za opštine Nikšić, Plužine i Šavnik, JU Centra za socijalni rda za opštine Plav i Gusinje, JU Centra za socijalni rad za Prijestonicu Cetinje, JU Centra za socijalni rad za Prijestonicu Cetinje i JU Centar za socijalni rda za opštine Kotor, Tivat i Budva.

Obuke

U cilju unaprjeđivanja profesionalnih kompetencija i kvaliteta stručnog rada, za stručne radnike i stručne saradnike u socijalnoj i dječjoj zaštiti organizovane su sljedeće obuke:

Obuka profesionalaca na temu unapređenja položaja populacije Roma i Egipćanina u Crnoj Gori na kojoj je učestvovalo 60 stručnih radnika iz centara za socijalni rad, policije kao i zaposleni u sekretarijatima za društvene djelatnosti u lokalnim samoupravama. Obuka je realizovana sa ciljem unapređenja položaja RE populacije i sa ciljem senzibilisanja zaposlenih u oblasti socijalne i dječje zaštite za rad sa ovom grupom korisnika. Obuka je realizovana u tri grada (regionalno): Bar, Podgorica i Bijelo Polje.

Obuka stručnih radnika za izradu individualnih planova za usluge u domovima za stara lica na temu „Izrada Individualnih planova rada sa korisnicima”. Obuci je prisustvovalo 10 stručnih radnika zaposlenih u JU Dom starih Risan i Bijelo Polje.

Obuka stručnih radnika i direktora za otvaranje i rad dnevnih boravaka za djecu sa smetnjama u razvoju za zaposlene u dnevnim centrima za djecu sa smetnjama u razvoju. Obuci je prisustvovalo 20 stručnih radnika iz dnevnih centara.

Obuka za obavljanje usluge „Pomoć u kući za stara lica” za opštine: Nikšić (Plužine, Šavnik), Danilovgrad, Cetinje, Berane (Andrijevića, Petnjica), Rožaje, Bijelo Polje, Pljevlja (Žabljak), Mojkovac (Kolašin). Na obukama je učestvovalo 124 polaznika.

Obuka stručnih radnika za „Izradu individualnih planova u Dnevnim centrima” za zaposlene u dnevnim centrima za djecu sa smetnjama u razvoju. Na obuci je ukupno učestvovalo 29 stručnih radnika. Obuci su prisustvovali predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja i Zavoda.

Obuka „Uloga centara za socijalni rad i inspeksijskih službi u borbi protiv trgovine ljudima” sa ciljem sticanja znanja i vještina u procesu inspeksijskih poslova u borbi protiv trgovine ljudima. Polaznici obuka su stručni radnici/ce centara za socijalni rad i to njih 27.

Obuka „Zaštita prava djece kroz pozitivno roditeljstvo” sa ciljem sticanja znanja i vještina koje se odnose na zaštitu prava djeteta i razvoj pretpostavki za pozitivno roditeljstvo. Obuci su prisustvovali stručni radnici centara za socijalni rad, Zavoda, Ministarstva rada i socijalnog staranja. Ukupno 30 učesnika/ca.

Obuka „Najbolji interes djeteta u skladu sa promjenama Porodičnog zakona” za zaposlene stručne radnike u centrima za socijalni rad, zaposlene u Zavodu, kao i za sudije i advokate. Cilj obuke je bio sticanje znanja i vještina koji se odnose na sagledavanje najboljim interesom djeteta u odnosu na zakonske promjene. Ukupno je na obuci učestvovalo 47 polaznika/ca.

„Supervizija u centrima za socijalni rad” koju je organizovao Zavod za socijalnu i dječju zaštitu. Obuci je ukupno prisustvovalo 26 polaznika/ca.

U cilju stručne podrške i razmjene iskustva stručnih radnika koju obavljaju supervizijsku podršku Zavod za socijalnu i dječju zaštitu je tokom 2016. godine organizovao sastanake sa supervizorima iz centara za socijalni rad. Sastanci su održavani u prostorijama Zavoda. Na sastancima su razmjenjena iskustva i rezultati u primjeni supervizije u sferi socijalne i dječje zaštite i dogovorene su smjernice za dalje unapređenje rada na polju supervizije.

Zavod je u saradnji sa UNICEF - om organizovao okrugli sto na temu: „Razmatranje daljeg razvoja sistema socijalne i dječje zaštite“ sa posebnim osvrtom na izazove i mogućnosti u do sada postignutom u procesu reforme sistema socijalne i dječje zaštite. Okruglom stolu su prisustvovali direktori centara za socijalni rad, direktori dnevnih centara, predstavnici Dječjeg doma „Mladost“, stručni radnici iz centara za socijalni rad, kao i predstavnici Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu.

Zavod je početkom 2016. godine objavio Etički kodeks i distribuirao ga svim zaposlenima u oblasti socijalne i dječje zaštite. Pored toga donesen je Poslovnik o radu etičkog odbora i imenovani su članovi istog.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnom godini inspekcijski nadzor iz oblasti socijalne i dječje zaštite vršen je posebno u pogledu zakonitosti ostvarivanja i korišćenja prava na osnovna materijalna davanja i usluge iz socijalne i dječje zaštite, vršena je provjera ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite, neposredan uvid u ostvarivanje prava i usluga, uključujući i neposredan uvid u sprovođenje naloga izrečenih u postupku inspekcijskog nadzora.

U izvještajnom periodu inspektori su izvršili ukupno 245 inspekcijskih pregleda, od čega:

Redovnih 72, po inicijativi 67 i kontrolnih 106. Po predmetu nadzora, od ukupnog broja kontrola, na osnovna materijalna davanja u socijalnoj zaštiti se odnosi: 121 pregled, 63 na osnovna materijalna davanja u dječjoj zaštiti, 81 na usluge socijalne i dječje zaštite, 14 na neposredan uvid u ostvarivanje prava i usluga u socijalnoj i dječjoj zaštiti, 23 na zahtijevanje izvještaja i podataka o radu javnih ustanova socijalne i dječje zaštite i 6 pregleda na provjeru ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite, u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti i podzakonskim aktima u ovoj oblasti.

Posmatrano po vrstama djelatnosti, od ukupnog broja inspekcijskih pregleda (245) najveći broj nadzora je izvršen u centrima za socijalni rad (194), u javnim ustanovama za djecu i mlade (2), u javnim ustanovama za odrasla i stara lica (19), u javnim ustanovama centrima za dnevni i palijativni boravak djece sa smetnjama u razvoju, odnosno odraslih lica sa invaliditetom (9) i kod drugih pružalaca usluga (21), od kojih se 20 pregleda odnosi na druge obilke organizovanja u pružanju usluge smještaja odraslih i starih lica, dok je jedan pregled izvršen kod korisnika prava iz socijalne i dječje zaštite.

Inspekcijski nadzorom utvrđene su ukupno 143 nepravilnosti, od čega se najveći broj (68), odnosi na osnovna materijalna davanja iz socijalne zaštite (31 u odnosu na ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje porodice, 28 u odnosu na ostvarivanje prava na ličnu invalidninu, 7 u odnosu na ostvarivanje prava na dodatak za njegu i pomoć, i dvije nepravilnosti vezane za ostvarivanje i korišćenje prava na naknadu roditelju ili staratelju – negovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine). U vezi sa ostvarivanjem osnovnih materijalnih davanja iz dječje zaštite, inspektori su utvrdili ukupno 14 nepravilnosti, od čega dvije odnose na ostvarivanje prava na dodatka za djecu, 7 na ostvarivanje prava na naknadu po osnovu rođenja djeteta, dvije na pravo na troškove ishrane u predškolskim ustanovama, i po jedna nepravilnost na refundaciju naknade zarade i naknade zarade za porodijsko, odnosno roditeljsko odsustvo, refundaciju naknade zarade i naknade zarade za rad sa polovinom punog radnog vremena i naknadu po osnovu rođenja troje ili više djece. Utvrđene su i 44 nepravilnosti u dijelu nadzora usluga iz socijalne i dječje zaštite, od čega se 10 odnosilo na uslugu procjene i planiranja, 3 u odnosu na uslugu podrške za život u zajednici, 30 u odnosu na pružanje usluge smještaja u jedna nepravilnost vezana za pružanje savjetodavno – terapijskih i socijalno edukativnih usluga u socijalnoj i dječjoj zaštiti.

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, inspektori socijalne i dječje zaštite su u izvještajnom periodu izrekli 72 mjere ukazivanja subjektima nadzora i odredili rokove za otklanjanje nepravilnosti, dok je u 22 slučaja zbog nepostupanja po ukazivanjima, rješenjem naređeno otklanjanje utvrđenih nepravilnosti.

Inspektor socijalne i dječje zaštite je donio i jedno rješenje o privremenoj zabrani rada pružaocu usluge smještaja odraslih i starih lica, jer su inspekcijskim nadzorom utvrđene nepravilnosti većeg obima, koje ugrožavaju život i zdravlje smještenih korisnika, tako da je ukupan broj donijetih rješenja u izvještajnoj godini 23.

Inspektori su kroz kontrolne preglede utvrdili da su centri za socijalni rad, nakon ukazivanja inspektora, u 81 slučaju prekinuli dalje korišćenje prava iz socijalne i dječje zaštite koja su korisnici uživali bez propisanog osnova, od čega se najveći broj (51) odnosi na prestanak korišćenja prava na materijalno obezbjeđenje porodice, 9 na prestanak prava na ličnu invalidninu, 5 na naknadu po osnovu rođenja djeteta, dok se po jedan slučaj odnosio na pravo na dodatak za djecu i naknadu roditelju ili staratelju –njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine, a u 14 slučajeva utvrđen je prestanak usluge socijalne i dječje zaštite-podrška za život u zajednici.